

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji 11. do 20. junija 2011

OBVESTILO

V večjem delu države je bila preskrbljenost tal z vodo zadovoljiva, prav tako je bilo zadovoljivo stanje kmetijskih rastlin. V SV Sloveniji se začena žetev ječmena. Sredi dekade pričakujemo padavine, kar bo oteževalo žetev. Pšenica prehaja v mlečno zrelost. Za rastline je bila stresna ohladitev v prvih dneh dekade. Prenizke temperature so povzročile odpadanje plodov pri plodovkah. Na Obali in Goriškem se po zadnjih padavinah zaloga vode v tleh ponovno zmanjšuje, sušne razmere in vodni stres za rastline se nadaljujejo.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Temperature zraka so v prvi junijski dekadi povsod po državi presegale dolgoletno povprečje za več kot 1,5 °C, medtem ko so bile v drugi dekadi v glavnem povsod okoli povprečja. Najmanj ur sončnega obsevanja, manj kot 70 % glede na dolgoletno povprečje, so bili deležni na SZ, dolgoletno povprečje pa so presegli v Z Sloveniji vključno v pasu od Ljubljane prek Kočevja do Bele Krajine. Skupne padavine od začetka letošnjega leta so še povsod globoko pod dolgoletnim povprečjem. V večjem delu države so bile padavine od začetka junija nadpovprečne. 50 % več padavin od dolgoletnega povprečja je padlo v Prekmurju, porečju Drave, v Krško – Brežiški kotlini, Beli in Suhi Krajini, Julijskih Alpah, zgornjem delu Gorenjske, Škofjeloškem in Polhograjskem hribovju ter Kobariški kotlini. Dolgoletnega povprečja niso dosegli na Obali in v Vipavski dolini. V večjem delu države je padlo več kot 120 mm dežja. Več kot 160 mm so ga prejeli v Julijcih, Soški dolini, Škofjeloškem, Polhograjskem in Idrijskem hribovju ter Beli Krajini, manj kot 80 mm so dobili na Obali, Krasu in Vipavski dolini.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

Vrednosti izhlapevanja so bile v pretekli dekadi visoke. Najvišje so bile od 15. do 18. junija. Povsod po državi, razen na Gorenjskem in Koroškem, so presegli vrednost 5 mm, na Obali so celo 6 mm. Ob ohladitvi so se vrednosti spustile do 2 mm, razen na Primorskem so ostale okrog 4 mm.

STANJE RASTLIN

V SV Sloveniji se je talni vodni rezervoar po padavinah v začetku dekade začasno popravil, nato so sledili dnevi, ko je izhlapevanje znova preseglo 5 mm vode na dan. Na prodnatih in peščenih obrečnih tleh s slabšo zadrževalno sposobnostjo je vsebnost vode v tleh v drugi polovici dekade postala rastlinam ponovno težje dostopna. Rastne razmere so trenutno ugodne za ječmen, ki je že polno dozorel. Pred žetvijo so posevki so v dobrem stanju, slabši rastni sklop je posledica neustrezne oskrbe tal. Pšenica še naliva zrnje. Pred prehodom v mlečno zrelost je dobro izkoristila padavine ob koncu dekade. V obdobju voščene zrelosti in polne zrelosti, ki bosta kmalu sledili bodo za kvalitetno zrnje bolj zaželjene sušne razmere. Druge kmetijske kulture in vrtnine so bile zadovoljivo preskrbljene z vodo. Nekoliko manj so bile ugodne temperaturne razmere za plodovke, zlasti v prvih dneh dekade, ko so se nočne temperature zraka spustile pod 15 °C, kar je povzročilo moteno oplodnjo in odpadanje mladih plodov pri papriki, kumarah in bučkah. Iz SV Slovenije poročajo, da so vremenske razmere omogočile bohotenje plevelov in številne okužbe z rastlinskimi boleznimi, predvsem s fitoforo na krompirju in peronosporo na vinski trti.

V osrednji Sloveniji in na Dolenjskem je ječmen na prehodu v voščeno zrelost. Posevki že spreminjajo barvo. Pšenica naliva zrnje. Koruza naglo pridobiva listno maso, trenutno meri do 50 cm v višino. Krompirjevi nasadi cvetijo. Pogosta omočenost listov omogoča okužbe s fitoforo.

Košnja je v večjem delu države končana, le ponekod je še nepokošena trava ostarela in slabše kakovosti za krmo. Nepokošeni so le še višje ležeči travniki.

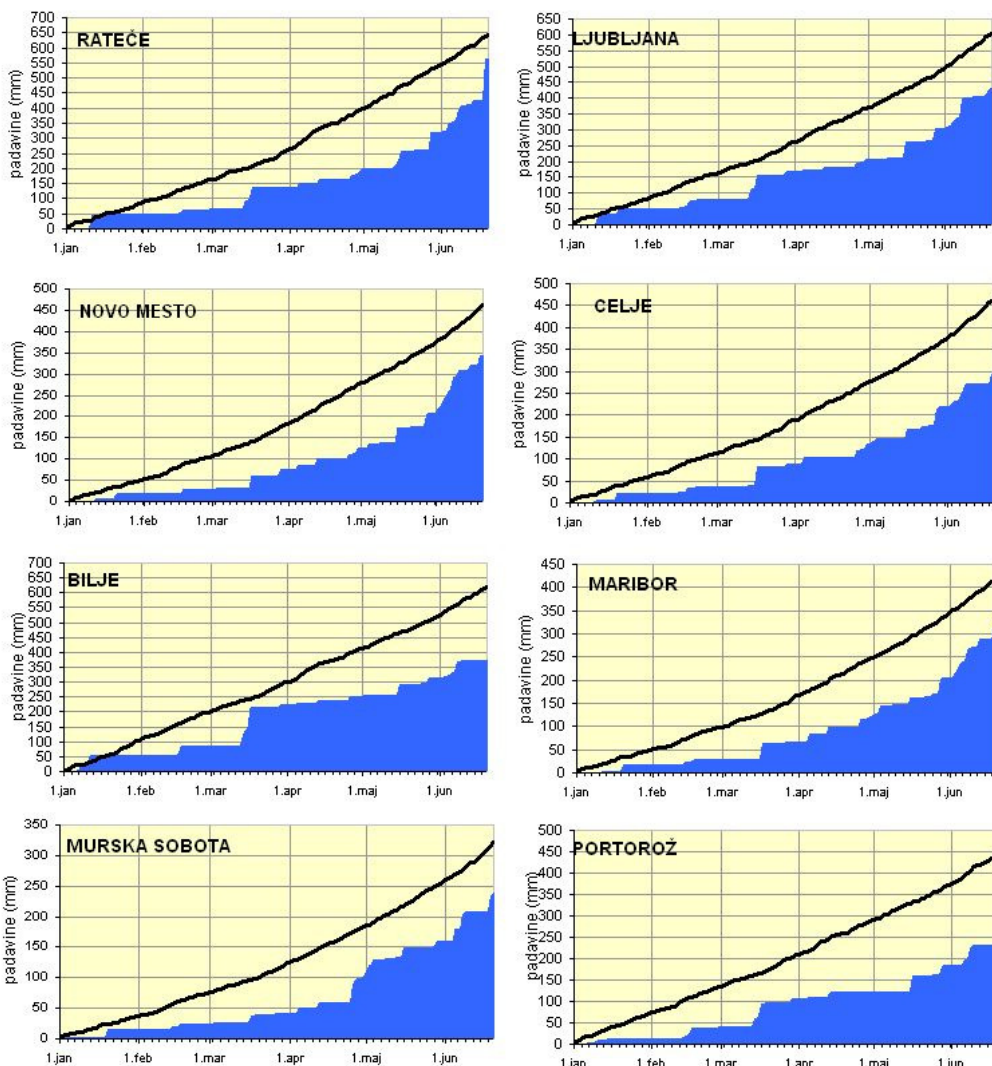
Na Obali se je ob padavinah v prvih dneh dekade izboljšala preskrbljenost z vodo le v površinskem sloju tal. Sušne razmere in vodni stres za rastline se nadaljujejo.

VODA V TLEH

Padavine so izboljšale stanje vode v tleh in vodna bilanca je povečini ugodna. Za napolnitev vodnega rezervoarja padavine niso zadostovale na Primorskem, kjer je stanje vodne bilance negativno. Tu količina vode v prvih 20 cm že pada pod sredinsko ločnico med polnim rezervoarjem in točko venenja. Neznaten primanjkljaj vodne bilance je v severovzhodni Sloveniji, kjer pa je stanje v prvih 20 cm še ugodno.

**Kumulativna višina padavin od 1. januarja do 20. junija 2011
(črta ponazarja potek kumulativne višine padavin dolgoletnega povprečja 1961 – 1990)**

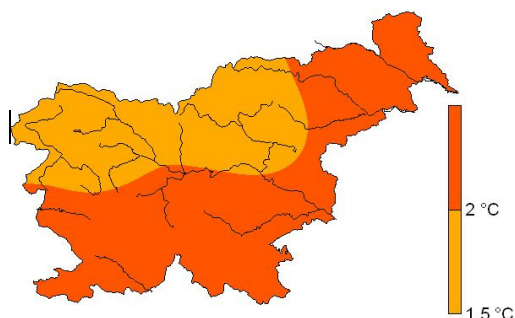
Povprečna dnevna vsebnost vode v tleh in padavine: Bilje, 1. 3. – 20. 6. 2011

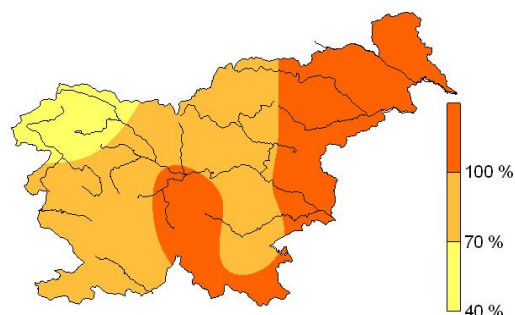
Pk = zgornja meja vode v tleh
Tv = rastlinam nedostopna voda v tleh

50% (Pk-Tv) = spodnja meja rastlinam dostopne vode v tleh

Odstopanje temperature zraka in sončnega obsevanja od dolgoletnega povprečja od 1. junija do 20. junija 2011

Povprečna temperatura zraka v prvih dveh dekadah junija je bila nadpovprečna po vsej državi. V severni polovici države, z izjemo vzhodnega in južnega dela Štajerske in Prekmurja, je temperatura zraka odstopala za 1,5 °C, drugod po državi pa za 2 °C.

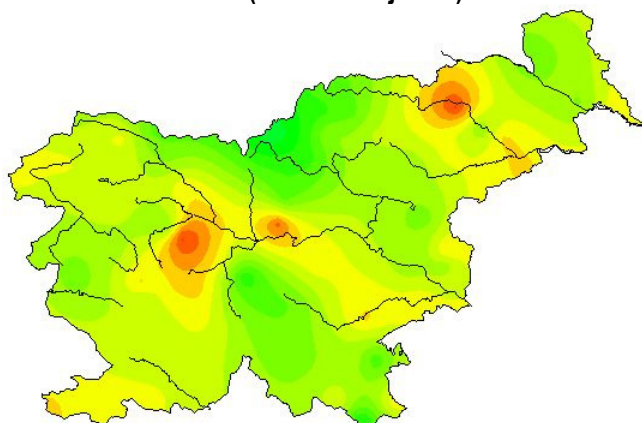
Julijske Alpe, zgornji del Soške doline in Gorenjske, so bili deležni le malo sončnih ur glede na dolgoletno povprečje. Presegli so ga v Prekmurju, večjem delu Štajerske ter v pasu od Bele Krajine prek Goteniške gore, Loškega polja do Ljubljane.

SPI (standardiziran padavinski indeks) predstavlja mero, kaj določena količina padavin skozi izbrano časovno obdobje pomeni glede na normalno oz. pričakovano količino padavin za to obdobje (dolgoletno povprečje od leta 1971 do 2000).

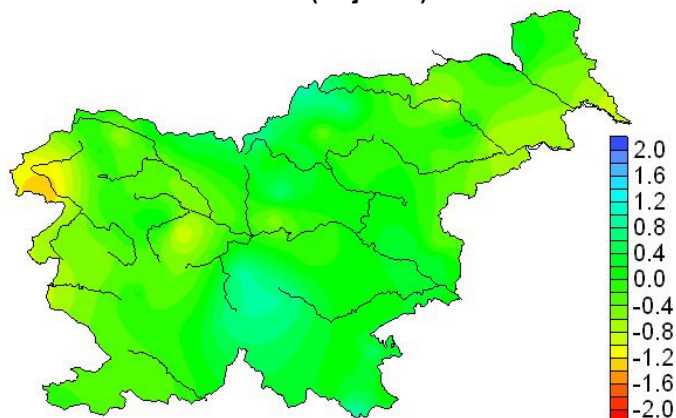
Standardizirani padavinski indeks v pomladnih mesecih kaže na precej razdrobljeno situacijo porazdelitve padavin glede na dolgoletno povprečje 1971 – 2000. Zelo namočeno ni bilo nikjer po državi pa vendar so se vrednosti v večjem delu gibale okrog dolgoletnega povprečja. Po 3 – mesečnem SPI so blago sušo občutili od Brkinov do Obale, v Kobariški kotlini, Lendavi, Halozah in Gorjancih, kjer se je raztezala proti severozahodu do Litije, kjer je bila že bolj občutna. Prav tako je imelo zelo suhe razmere območje od Polhograjskega hribovja do Vrhnike ter Maribor z okolico.

Padavine so bile v večjem delu Slovenije meseca maja glede na predhodno obdobje dokaj radodarne. To se odraža tudi na 1 – mesečnem SPI, ki se v mesecu maju glede na dolgoletno povprečje giblje v normalnem območju. Le na Kobariškem in Polhograjskem hribovju se kaže še blaga suša. Normalna območja po SPI ne pomenijo nujno tudi ugodne razmere za vse rastline. Kljub padavinam blizu dolgoletnega povprečja imamo lahko nezadovoljivo polne talne rezervoarje.

SPI3 (marec – maj 2011)

SPI1 (maj 2011)

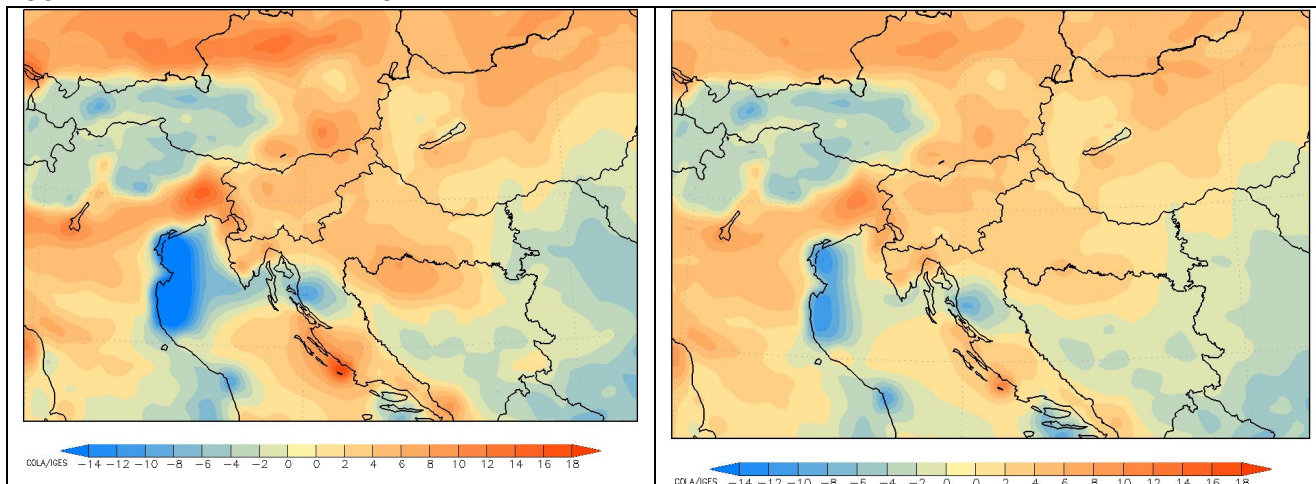

SPI	opis	barvna skala	verjetnost pojava
2.0 in več	Ekstremno mokro	Temno Modra	2.3 %
1.5 to 1.99	Zelo mokro	Svetlo Modra	4.4 %
1.0 to 1.49	Zmerno mokro	Sivo Modra	9.2 %
-0.99 to 0.99	Normalno	Zelena	68.2 %
-1.0 to -1.49	Zmerno suho	Rumena	9.2 %
-1.5 to -1.99	Zelo suho	Oranžna	4.4 %
-2 in manj	Ekstremno suho	Rdeča	2.3 %

PREGLED STANJA S POMOČJO NUMERIČNEGA MODELA NMM

Model NMM je računalniško orodje, namenjeno predvsem za napovedovanje vremena. Za potrebe agrometeorološkega dekadnega biltena pa pripravljamo simulacije vremena za preteklo obdobje, zato kot osnove za izračune ne uporabljamo napovedi vremena, temveč analize preteklega vremena. Za analizo dolgoletnih povprečnih vrednosti uporabljamo na naše področje prilagojen arhiv ponovnih analiz vremena Evropskega centra za srednjeročne prognoze vremena za obdobje 1989-2010. Več informacij je na voljo v prvi številki biltena za leto 2010.

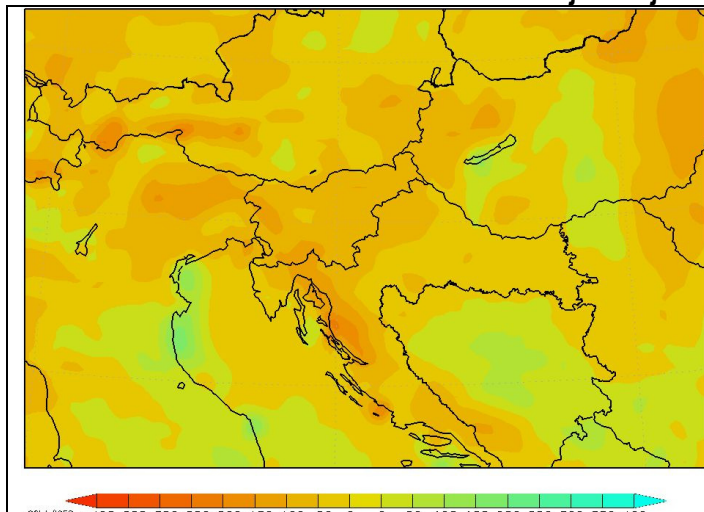
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA

Odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. januarja do 19. junija 2011 (levo) in od 1. aprila do 19. junija 2011 (desno) od modelskega povprečja za isti časovni obdobji v letih 1989–2010.

Vsote efektivnih temperatur nad pragom 5 °C tako od 1. januarja kot od 1. aprila, so še vedno nad dolgoletnim povprečjem. Od 1. januarja je v večjem delu Slovenije vsota za dva stopinjska razreda večja od dolgoletnega povprečja. Še večje odstopanje opazimo na severu Slovenskih goric in skrajnem zahodu Vipavske doline in Krasa. Vmesni pas pa predstavlja odstopanje za en stopinjski razred in se razširja od Julijcev prek Idrijskega in Cerkljanskega hribovja, Trnovskega gozda, Nanosa prek Postojne do Kočevja, vključno s Suho Krajino in Krško kotlino. Od začetka vegetacijskega obdobja, 1. aprila, pa je vsota efektivnih temperatur za 1 stopinjski razred nad povprečjem, razen v delu Gorenjske, Ljubljanski kotlini, Posavskem hribovju, s pasom čez Velenje, Slovensko Bistrico do Haloz na jugu in Slovenskimi goricami na severu.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za tekoče obdobje zadnjih 70 dni

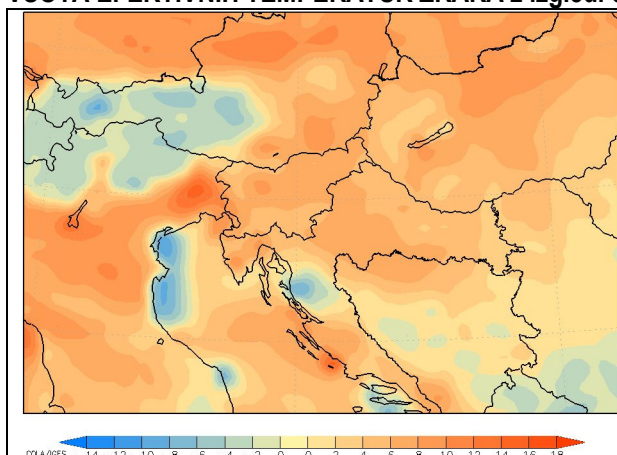

V večjem delu Slovenije je stanje vodne bilance 19. junija 2011 le do 50 mm pod dolgoletnim povprečjem. V vzhodni Sloveniji je stanje vodne bilance za obdobje zadnjih 70 dni ostalo enako kot v pretekli dekadi. Na Pohorju se je vodna bilanca nekoliko izboljšala in je sedaj 1 razred pod dolgoletnim povprečjem. Najslabše napolnjeni rezervoarji so na jugu države, od Goteniške in Velike gore prek Javornikov, Postojne, Ilirske Bistrice do južnega dela Brkinov ter od Kobarida do Idrije, kjer znaša simulirani deficit nekaj več kot 100 mm.

IZGLEDI ZA PRIHODNIH DESET DNI

Numerična simulacija vremena omogoča tudi napovedovanje za nekaj dni vnaprej. Pri napovedi analizam preteklega vremena dodamo še računsko napoved za prihodnjih deset dni in dobimo izgled za stanje, ki ga pričakujemo ob izdaji naslednjega biltena. Na enak način kot pri oceni trenutnega stanja tudi napoved podajamo kot odstopanje od dolgoletnih povprečnih vrednosti (za obdobje 1989-2010).

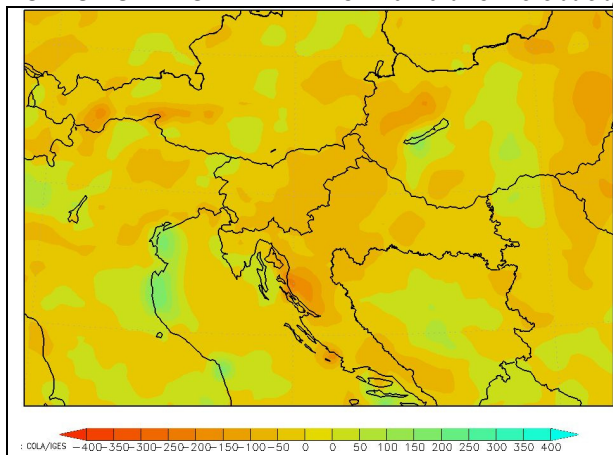
VSOTA EFEKTIVNIH TEMPERATUR ZRAKA z izgledi do 29. junija 2011

Vsote efektivnih temperatur nad pragom 5 °C bodo še naprej vztrajale nad dolgoletnim povprečjem. Skrajni SZ države bo 1 stopinjski razred nad dolgoletnim povprečjem, 2 stopinjska razreda pa bodo presegli Julijci z delom Kamniško – Savinjskih Alp in Idrijskim hribovjem ter J del države brez Obale. Drugod bodo presegli 3 stopinjske razrede.

Na sliki je narisano odstopanje vsote efektivnih temperatur zraka nad pragom 5 °C od 1. aprila do 29. junija 2011 od modelskega povprečja za isto časovno obdobje v letih 1989–2010.

POVRŠINSKA VODNA BILANCA za 70-dnevno obdobje z izgledi do 29. junija 2011

Vodna bilanca na skrajnem SZ Slovenije naj bi bila celo nad dolgoletnim povprečjem. Okoli dolgoletnega povprečja naj bi bilo na Obali, Primorskem, Goriškem, Gorenjskem, v Ljubljani, zahodnem delu Koroške in Posavskem hribovju. Drugod bo stanje za 1 razred pod dolgoletnim povprečjem.

Na sliki je prikazano pričakovano odstopanje vodne bilance za 70-dnevno obdobje do 29. junija 2011 od dolgoletnega povprečja za enako obdobje v mm.

Zahvala: Pripravo produktov je s sofinanciranjem omogočila EU preko programa Transnacionalnega sodelovanja v JV Evropi.